

Ἰδοὺ καὶ ἡ ἄλλη ὄψις τοῦ ζητήματος.
 «Σήμερον μάχη δεινὴ συνεκροτήθη ἐν Κυνὸς Κεφαλαίᾳ»
 2500 Ἕλληνες ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Αἱ πυροβολα-
 χίαι μας ἀπωλέσθησαν. Παραγγείλατε νέας.»
 Ἀλλὰ τέλος πάντων μὲ τὰ πεπόνια ἐγὼ δὲν κάθημαι νὰ
 συζητῶ. Κάμετε ὅ,τι θέλετε.

Ἡμεῖς ἐμπήκαμε ἔς τὴν Ἄρτα
 Βάρτα τὰ λαγούτα βάρτα.

Ἄλλο πάλιν κακὸ εἰς τὸ θέατρον τῶν Ὀλυμπίων.
 Ἐπὶ τῇ καταλήψει τῆς Ἄρτας, λέγει, παρέστησαν τὴν
 Πατρίδα δράμα τοῦ Γαλάτου Σαρδοῦ. Δὲν εἶχαμεν τὰ μέ-
 σα νὰ πολεμίσωμεν; πολὺ καλὰ, ἀλλὰ νὰ μὴ ἔχωμεν τὰ
 μέσα καὶ νὰ ἐορτάσωμεν τὴν εἰρήνην; Αὐτὸ μόνον εἰς τὴν
 κεφαλὴν τοῦ θιάσου τῶν Ὀλυμπίων ἡδύνατο νὰ γεννηθῇ.
 Μήπως δὲν εἶναι ἀθηναῖοι αὐτοί; Δὲν ἔχουν καὶ αὐτοὶ πε-
 πόνια κεφάλια;

Καὶ ὅμως τὸ φιλοπόλεμον κόμμα συνέλαβεν ἐν τῷ δρά-
 ματι ἐκείνῳ μίαν ζωηροτάτην ἀντιπολιτεύσεως ἐκδήλωσιν.

Ἠκούσθη ἀπὸ τῆς σκηνῆς ἐν τινὶ πράξει τοῦ δράματος:

«Θάνατος εἰς τὸν προδότην, ἐπώλησε τὴν πατρίδα του.»
 Δειλὸν χειροκρότημα παρηκολούθησε τὴν στυγνὴν φρά-
 σιν, τὸ δὲ περιπτάμενον κατὰ τὴν ἐορτάσιμον ἐκείνην νύ-
 κτα πνεῦμα τῆς ἐλευθερωθείσης Ἄρτας θὰ ἀνεγνώρισε τὰς
 σκελετώδεις χεῖρας ἡπειρώτου ἐκδηλοῦντος τὸ ἄλγος τοῦ
 ἐπὶ τῇ ἐγκαταλείψει τῶν Ἰωαννίνων.

Ἄς ὀψεται ἡ Ἀγγλία, κύριε ἡπειρώτα, ἃς ὀψεται ἐπὶ τέ-
 λους ἡ Εὐρώπη. Ἡμεῖς περισσότερο ἀπὸ τὴν ἀναιμῆκτον
 κατάληψιν δὲν ἡδυνήθημεν νὰ πράξωμεν. Δὲν τὸ νομίζετε
 ἱκανότητα τοῦτο;

Συμπέρασμα. Ἀτιμία, κύριοι ψυχροί, δὲν εἶνε τὸ ὅτι
 ἐπήραμεν ἀναιμῆκτως τὴν Ἄρταν μὲ τοιαύτην ἀτιμίαν εὐ-
 χομαι νὰ φθάσωμεν μέχρι Κωνσταντινουπόλεως. Ἀτιμία
 ἐθνικὴ εἶνε τὸ νὰ μὴ εὐρεθῇ ἐν ἐθνικὸν δράμα, ἀλλὰ νὰ κα-
 ταντήσῃ ὁ ἐλευθερὸς Ἀρτηνὸς νὰ μὴ γνωρίζῃ εἰς ποῖον
 κράτος προσερτήθη, εἰς τὴν Ἑλλάδα ἢ εἰς τὴν Γαλλίαν.

Πηγαίνομεν εἰς τὸν Ἀπόλλωνα. Τοῦλάχιστον ἐκεῖ ἐπὶ
 τῇ καταλήψει τῆς Ἄρτας εἶχον τὸ μεγαλοπρεπέστερον τῶν
 μελοδραμάτων, τὸν Φάουστο. Κόσμος ὀλίγος, κυρίαι πολ-
 λαί, καλλοναὶ ὀλίγαι. Τὸ μελοδράμα περίφημα. Ἐὰν ὅμως
 ἦτο ἐκεῖ καὶ ὁ ἄλλος Μεφιστοφίλης, τὸ δράμα θὰ ἐπήγι-
 νεν ἀκόμη καλλίτερα. Ὁ τῆς σκηνῆς ἐφάνη ἀνηλεής. Τὸν
 ἐκύτταζα, τὸν ξανακύτταζα, καθ' ἣν στιγμήν μετεμόρφου
 τὸ γῆρας εἰς ἡβὴν. Τίποτε. Βίμαι ὅ,τι ἔχουν.

Ἀλλὰ, κύριε Γαβριηλίδη, παρέλυσα πλέον. Σήμερον ὁ
 καύσαν δὲν χωρατεύει. Φαντασθῆτε ἀφοῦ ἐπείραξε καὶ τὸν
 διευθυντὴν τοῦ θεάτρου τοῦ Ἀπόλλωνος. Ἐως προχθὲς τὸν
 κ. Κωστόπουλον ἐγνωρίζομεν μὲ γοῦστο, μὲ αἴσθημα. Τὴν
 Παρασκευὴν μᾶς ἐφάνη πεπονοκέφαλος καὶ αὐτός. Εἰς τὸ
 λεύκωμα τῶν θεατρικῶν μας ἀναμνήσεων ὑπῆρχον δύο ὡ-
 ραιοτάται σελίδες. Ἡ μία ὀνομάζετο Βιδιάνη, ἡ ἄλλη Με-
 λόνη. Ἦσαν αἱ σελίδες ἐκεῖναι καλλιτεχνικώτατα κεκο-
 σμημέναι. Φωνὴ λιγυρά, ἄσμα τεχνικόν, σκηρικὴ περιπά-

θεια, σωματικὴ καλλονή, ὅλα αὐτὰ ἀπετέλουν δύο ἀνθο-
 δέσμας αἰτίνες κατηρωμάτισαν τὰς Ἀθήνας μας. Ὁ κ. Κω-
 στόπουλος ἐσκέφθη νὰ ἀντικαταστήσῃ τὰς ὥραιας δύο ἐκεῖ-
 νας σελίδας διὰ μιᾶς Λίνδας γλαυκῆς. Καὶ πραγματικῶς
 ὅταν τὸ πρῶτον ἐνεφανίσθη ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἡ ἄχαρις τῆς
 Παρασκευῆς τραγουδίστρια, ἐξελάδομεν αὐτὴν ὡς γλαῦκα
 καταπτᾶσαν ἀπὸ τοῦ Ἀρδηττοῦ. Ὅταν ὅμως ἤρχισε νὰ
 τραγουδῇ, τότε ἐννοήσαμεν ὅτι ἦτο κατὰ τι χειρότερον. Ἐν
 τούτοις ἡ μουσικὴ τοῦ τρυφεροῦ μελοδραματίου καὶ τὰ λοι-
 πὰ πρόσωπα μᾶς ὑπενθύμισαν ὥραιας νύκτας τῆς ἀφρόντι-
 δος νεότητος, ὅτε μεθύοντες ἐξ ἔρωτος κατηναύζομεν διὰ
 τοῦ μαγικοῦ ἄσματος τῆς πολυκλαύστου Βιδιάνης τοὺς δρ-
 μητικὸς πόθους.

Ἀρκεῖ αὐτὸ τὸ ὅποιον μᾶς ἔκαμες κ. Κωστόπουλε. Ἀλλ'
 ἐὰν ἤθελες τελείως νὰ μᾶς εὐχαριστήσῃς, ἔπρεπε τὸ μελό-
 δραμα τὸ περιπαθὲς νὰ τὸ παραστήσῃς μὲ τὰ καλλίτερα πρό-
 σωπα τοῦ θιάσου. Τότε θὰ ἦσο ἄξιος εὐγνωμοσύνης. Ἡ καλὴ
 ἐκτέλεσις θὰ μᾶς μετέφερεν ὅλους ψυχῇ καὶ σώματι εἰς τοὺς
 χρόνους ἐκείνους τῆς ἡβῆς. Ἐνῶ τώρα ἡ γλαυξ τοῦ Ἀρ-
 δηττοῦ μᾶς ὑπενθύμιζεν ἀμειλίκτως τὸ βαρὺ φορτίον τῶν
 ἐτῶν καὶ τὴν μετὰστασιν τῶν τρυφερῶν αἰσθημάτων. Καὶ
 ἐνόσφ μὲν ἐτραγούδει ὁ δξύφωνος, ἡ διάνοιά μας ἠπατάτο.
 Ἐβλέπομεν τὸν Ἀπόλλωνα τοῦ 1874 μὲ δένδρα, μὲ ἄνθη,
 μὲ λεμονέας καὶ ὑπὸ τὰ δένδρα καὶ ὑπὸ τὰ ἄνθη καὶ ὑπὸ τὰς
 λεμονέας καθημένους νεάνιδας καὶ ἀκρωμένους τῆς μουσικῆς.
 ὅτε ὅμως ἡ γλαυξ ἀνελάμβανε τὸ ἄσμα, ὅλον τὸ μαγικὸν ἐκεῖ-
 νο θέαμα ἐξηφανίζετο καὶ παρίστατο ὁ Ἀπόλλων εἰς οἶαν
 κατάστασιν σήμερον εὐρίσκεται ἄνευ δένδρων, ἄνευ ἀνθέων
 ἄνευ λεμονέων... ἄνευ τῶν νεανίδων. Τὰ μὲν δένδρα
 ἀπεκόπησαν χάριν τῆς πλατείας, τὰ δὲ ἄνθη ἐμαράνθησαν
 χάριν τῆς ἀκτδείας, αἱ δὲ νεάνιδες... ἐγένοντο κυρίαι.
 Καὶ ἐγὼ ἐγενόμην

Σφίγγ.

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗΣ

Ἐὰν παρίστατό τις ἐφέτος εἰς τὰς γενομένας ἐν τῷ δη-
 μοσίῳ γυμναστηρίῳ ἐξετάσεις τῶν διαφόρων γυμνασίων θὰ
 ὁμολόγει ὅτι διὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτοῦ ὅπως καταστήσῃ
 τὸ μάθημα τῆς Γυμναστικῆς ὑποχρεωτικὸν ὁ ἐπὶ τῆς Παι-
 δείας ὑπουργὸς τῆς προκατόχου κυβερνήσεως κ. Μαυροκορ-
 δάτος ἐπραξεν ὑπὲρ τῆς νέας γενεᾶς ὅ,τι δὲν ἐφαντάσθησαν
 νὰ πράξουν πάντες οἱ πρὸ αὐτοῦ ὑπουργοὶ συλλήδην λαμ-
 βανόμενοι.

Ἀπὸ τῆς εἰς μάθημα ὑποχρεωτικὸν ἀναγωγῆς τῆς γυ-
 μναστικῆς ἐν τοῖς διαφόροις γυμνασίοις καὶ τῆς διὰ τῆς εἰ-
 σαγωγῆς τῆς ἐν τοῖς διδασκαλείοις μορφώσεως εἰς γυμνα-
 στικούς πάντων τῶν διδασκάλων τῆς κατωτέρας Ἐκπαι-
 δεύσεως, τὰ γράμματα παρ' ἡμῖν ἀποβάλλουσι τὸ ἥμισυ
 τῆς βλακειᾶς των καὶ εἰσέρχονται εἰς νέαν περίοδον, ἀρκεῖ
 τὸ γενόμενον βῆμα νὰ παρακολουθῶσιν ἄλλα, συστημα-
 τοποιουμένης καὶ παρ' ἡμῖν τῆς γυμναστικῆς καὶ διακλα-
 δουμένης πανταχοῦ ὅπου παῖς μανθάνει, ὅπου νέος φοιτᾷ
 εἰς σχολεῖον.

Ἀρκεῖ πλέον ὅτι ἐπλημύρηνσαν σοφοὶ δεκαπενταετείς,
 πρόεδροι συλλόγων ἐννεαετείς καὶ γραμματεῖς σωματείων
 τὸ ἐσπέρως θηλάζοντες παρὰ τῇ μητρὶ των καὶ τὸ πρῶτ'
 γαλουχοῦντες τοὺς ἄλλους. Ἀρκεῖ πλέον ὅτι τὰ δημοτικὰ

Ἡ χολαϊά μας εἶναι αὐτόχρημα οὐ μόνον σφαγεῖα τοῦ πνεύματος, ἀλλὰ καὶ ἀφανιστήρια τοῦ σώματος. Ἐνθυμούμεθα μίαν ἐπίσκεψίν μας εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον τοῦ ὀλίγα λεπτά τῶν Ἀθηνῶν ἀπέχοντος χωρίου Βραχάμι. Ἐν δωμάτιον τεσσάρων μέτρων μήκους καὶ δυώμιση πλάτους, παρὰ θύρα πανταχόθεν ὅλα κλειστά, διότι ἄλλως διδάσκαλος καὶ παιδία θὰ ἐπλευρίτονον ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν, ἡ θύρα ἐπίσης κλειστή καὶ μετὰς κλειστάς αὐτὰς ὁπὰς καὶ ἡ ἀποφορά κατὰ κλειστός. Τὰ παιδία καχεκτικά, χωρὶς μειδίαμα εἰς τὰ χεῖλη, χωρὶς λάμψιν ἐπὶ τοῦ μετώπου. Ὁ διδάσκαλος κατακίτρινος καὶ μόλις συγκρατούμενος ἐν τῇ ὑπομονῇ τοῦ ὑπὸ τοῦ ῥητινίτου ὃν ἔπινεν ἄφθονον. Τὸν ἠρωτήσαμεν ἀπὸ πότε ἕως πότε κάμνει μάθημα. Μᾶς ἀπήντησεν ὅτι μόλις μίαν ὥραν διακόπτεται τὸ μάνδρισμα τὴν μεσημβρίαν. Κατὰ τὰς ἄλλας ὥρας ἀπὸ βαθύς ὄρθρου μέχρι βαθυτέρας δύσεως διδάσκαλος καὶ μαθηταὶ κατάδικοι εἰς τὸ κάτεργον ἢ τὴν φάτνην. Καὶ τί ἐμάνθαναν τὰ Μπραχαμόπουλα; Ὁλὴν τὴν βρωμοσοφίαν τοῦ Πανταζῆ καὶ τοῦ Σακελλαρίου, δι' ἧς ἐφράττοντο καὶ οἱ τελευταῖοι πόροι τῆς νοημοσύνης των, ἐλησμονοῦντο δὲ ἕως καὶ αὐτὰ τὰ ἀρβανίτικα τὰ ὁποῖα κατ' οἶκον ὁμιλοῦνται, χωρὶς καὶ νὰ μάθωσι τὰ ἑλληνικά τοῦ Γενναδίου καὶ τοῦ Παπασιλιώτου. Αἱ κεφαλαίων ἐπιμήκειες εἰς σχῆμα κεμεριῶ τοῦ γραμματοδιδασκάλου Πανταζῆ, τὰ χεῖλη των κατέπιπτον ὡς χεῖρες ἀδρανεῖς διδασκάλου μετὰ αὐτοενεργεῖαν ἐπὶ τῆς δημιουργικότητος αὐτοῦ, τὸ βλέμμα ἐσθεσμένον ὡς ἀνθρακες φιλαργύρου, ἡ φωνὴ νεκρά ὡς κελάδημα βύα, τὰ σώματα ἀδρανῆ ὡσεὶ νοσοῦντων κατοικιδίων ζώων καὶ ἡ ψυχὴ των ἀμαυρὰ ὡς μαυρισμένη ὑαλός. Ἦσαν τὰ ἀποτελέσματα τοῦ κατὰ τὸν σοφὸν Πετρίδην διδάσκειν.

Ὁ διδάσκαλος ἦτο μεμνηστευμένος καὶ ἐρωτευμένος· ἐξέδῃλου δὲ τὴν ψυχικὴν αὐτοῦ κατάστασιν ψάλλων ἐν τῷ δωματίῳ τοῦ κατὰ τὰ διαλείμματα χερουβικόν.

Παρατηρήσαμεν ἔπειτα τοῦ χωρίου τὰς χῆνας, τοὺς χοίρους, τὰς ὄρνιθας, τοὺς ὄνους, τοὺς κύνας, ὅλα τὰ ζῶα των καὶ τὰς παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ χωρίου ῥωμαλέας πλυντρίαι καὶ εὐρομεν παντοῦ ζῶην καὶ νοημοσύνην πλειοτέραν ἢ παρὰ τοῖς παιδίοις τοῦ σχολείου. Διὰ τὸν ἀπλουστάτον λόγον ὅτι οἱ χοῖροι, αἱ χῆνες καὶ αἱ πλυντρίαι τοῦ χωρίου δὲν ἐδοκίμασαν τὸ παιδαγωγικὸν σύστημα τῶν κυρίων Πανταζῆ καὶ Πετρίδου. Πολλάκις ἔως οἱ πρῶτοι διήλθον διὰ τῆς σοφῆς γαστέρος τῶν ἐποπτῶν αὐτῶν τῆς παιδείας, ὡς φιλοδωρήματα διδασκάλων διορισθέντων, ἀλλὰ δὲν ἐδοκίμασαν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ ἐγκεφάλου των, διότι ἐκεῖ θὰ ὑφίσταντο χεῖρονα ἢ ἐν τῇ γαστρὶ αὐτῶν ἀλλοίωσιν.

Ἡ γυμναστικὴ ἀρπάζει διὰ τῆς βίας ἐπ' ὀλίγην τοῦλάχιστον ὥραν ἀπὸ τὴν φθοροποιᾶν ἐπιρροὴν τῶν μαθητευομένων τοῦ Πανταζῆ καὶ παραδίδει τοὺς νέους εἰς τὸν ἀέρα, εἰς τὸ ὑπαιθρον, εἰς τὴν κίνησιν, εἰς τὴν ῥώμην. Τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα ἀποβάλλουσι τὴν νάρκην τοῦ Γραμματικοπούλου, λύουν τοὺς ἥκιστα ἐντίμους δεσμοὺς τοῦ Κωνσταντινίδου, σῶζονται ἀπὸ τὰ μαθηματικά τοῦ Γεωργιάδου καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ Πατισοπούλου καὶ ἀνακτῶσι δυνάμεις διὰ νὰ ὑποφέρουν πάλιν τοὺς αὐτοὺς δημίους καὶ τὰ αὐτὰ βάσανα. Ἀλλ' ἂν τὸ συντακτικὸν τοῦ Ἀσωπίου, τὰ λατινικά τοῦ Σεμιτέλου, ἡ ἱστορία τοῦ Τσιβανοπούλου καὶ ἡ ἠθικὴ τοῦ Κωνσταντινίδου ῥέουσιν ἀπὸ τῆς μνήμης κατεσπευσμένως, ὀλίγον μετὰ τὴν ἀποφοίτησιν ἐκ τοῦ σχολείου, ὡς ὁ ὑδράγυρος κυλινδεῖται ἐπὶ τῆς ὑάλου, ἡ γυμναστικὴ μορφώνει διὰ παντὸς τὰ σώματα, χορηγεῖ εἰς αὐτὰ κάλλος καὶ δύναμιν, ἀνδρίζει, ῥωννύει, ἀνακαινίζει καὶ ἐμφυσᾷ εἰς τὸν νέον ὅλον ἐκεῖνο τὸ εὐγενὲς φρόνημα τὸ ὁποῖον πηγάζει ἐκ τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς ἐσωτερικῆς δυνάμεως.

Ἐπὶ τέλους ὁ μαθητὴς ἐπιστρέφων ἐκ τῆς γυμναστικῆς ἔχει ὄχι μόνον τὸ σῶμα ἐν ἀκμῇ, ἀλλὰ καὶ τὸ φρόνημα ἀνθηρὸν καὶ ἀντιμετωπίζει τὸν διδάσκαλον οὐχὶ μετὰ δειλίας, ἀλλὰ μετὰ θάρρους, εὐχαρίστως ἀκούων ἂν πραγματικῶς διδάσκη γνώσεις, ἀλλὰ καὶ εὐχαρίστως γελῶν ἂν μετὰ σοβαρότητος ζητῇ νὰ μεταδώσῃ μωρίας.

Αἱ εἰς τὴν γυμναστικὴν γινόμεναι ἐξετάσεις μόνον μετὰ διδασκαλίαν ὀλίγων μηνῶν, ἐν ἐνὶ γυμναστηρίῳ καὶ τούτῳ δημοσίῳ, μετὰ γλίσχρα μέσα διδασκάλων καὶ γυμναστῶν, μετὰ τὸ ἀσυνείθιστον, τὸ νεωτεριστικὸν καὶ τὴν κρυφὴν πρὸς τὴν γυμναστικὴν ἀπέχθειαν τῶν καθηγητῶν καὶ τῶν γυμνασιάρχων, τοῦθ' ὅπερ εὐνοεῖ τὰς ἀπουσίας, ἀπέδειξεν ὅτι ἡ ἑλληνικὴ νεολαία ἐπιδίδει μετὰ θαυμασίας ταχύτητος εἰς τὰς ἀσκήσεις αὐτὰς, ἀρκεῖ νὰ συστηματοποιηθῶσι, νὰ εὐρυνθῶσι, νὰ μὴ γίνωνται κλέφτικα καὶ μετὰ σπουδῆς, νὰ προστεθῶσιν εἰς αὐτὰς ὅλα τὰ θέλητρα ὅσα ἡ τέχνη συνεπάγεται.

Ἐκ τῆς γυμναστικῆς ἐξῆλθεν ἐν Γερμανίᾳ ἡ νεολαία ἡ πολεμήσασα εἰς Λούτσεν καὶ Λειψίαν· ἐξ αὐτῆς ἀνεδόθησαν οἱ σπινθῆρες τοῦ φιλελευθέρου ἐθνουσιασμοῦ τοῦ 1830 καὶ 48, ἡ γυμναστικὴ συνεπεστάτησε εἰς τὴν εὐδοκίμησιν τῆς γενικῆς στρατολογίας καὶ αὐτὴ ὑπέθρεψε τὸν ἀκοίμητον γερμανικὸν πατριωτισμὸν ὅστις ἔχυσεν, ἔσπειρε τὸ καταστρεπτικὸν τοῦ πῦρ εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν λάμψιν τῆς δόξης εἰς Γερμανίαν. Διὰ τὴν νὰ μὴ πιστεύσωμεν ὅτι παρομοίαν καὶ παρ' ἡμῖν ἀποστολὴν θὰ ἔχῃ ἡ γυμναστικὴ; Διὰ τὴν νὰ μὴ φαντασθῶμεν τὸν πόλεμον ὃν θὰ συνάψῃ αὕτη μετὰ τῆς εἰσχωρησάσης παρ' ἡμῖν μικροψυχίας καὶ ἀσιανῆς νωθρότητος; Διὰ τὴν νὰ μὴ περιμείνωμεν ἐξ αὐτῆς καὶ δι' αὐτῆς ἀνάστασιν τῶν κοιμωμένων ψυχικῶν τοῦ Ἑθνους δυνάμειν, δι' ὧν νὰ προσεγγίσωμεν εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους οἵτινες ἀκόμη νομίζεις πετῶσιν ἄνωθεν τοῦ Γυμναστηρίου, διότι ἐκεῖ πλησίον κεῖται ἀκόμη ἀκέραιον τὸ Στάδιον τῆς δόξης των; Διὰ τὴν νὰ μὴ ἐλπίσωμεν ὅτι εἰς γυμναστικὸς σύνδεσμος θὰ συμπεριλάβῃ ὡς σιδηρὰ ἄλυσσος ὅλην τὴν Ἑλλάδα καὶ θὰ ἐπεκτείνῃ τὰ ἄκρα τῆς καὶ εἰς τὰς δούλας ἐπαρχίας καὶ ὅτι τῆς στιγμῆς ἐπελθούσης ὄχι πλέον ὡς τώρα ὑπὸ Κουμουνοῦρον γελῶντα καὶ στρατηγούς τρέμοντας, ἀλλ' ὑπὸ τὴν κυανόλευκόν μας θὰ παρατάξῃ τὸ Ἑθνος τὰς νεαράς του φάλαγγας, φαιδρὰς ἀποφασισμένας ἢ νὰ ἰδῶσι τὴν Ἀνατολὴν ῥοδίζουσιν ἢ νὰ ταφῶσιν ὑπὸ τὰ ῥόδα τῆς Δύσεως;

Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτοῦνται πολλὰ καὶ τὰ ὑπάρχοντα εἶναι ὀλίγα· ὁ διευθύνων τὸ γυμναστήριον καὶ οἱ ὑπ' αὐτὸν διδάσκαλοι ἀνέδειξαν φιλοτιμίαν ἣν σπανίως τις ἀναζητεῖ εἰς Ἑλλήνας ὑπαλλήλους. Πιστεύετε ὅτι ὁ πρῶτος ὑπὸ τὸν διευθυντὴν διδάσκαλος ἐλάμβανε ἐβδομήκοντα μόνον δραχμὰς καὶ εἰργάζετο ἀπὸ ὄρθρου μέχρι τῆς 10ης π.μ. καὶ ἀπὸ τῆς 3ης μέχρι τῆς 7ης μ.μ. Καὶ τί ἐργασία; Πλήρη πόνων, ἰδρώτος, καθημερινῶς ἐκθέτων τὴν ὑγίαν του εἰς κρυολογήματα. Γνωρίζετε ὅτι φιλοτιμώτατοι διδάσκαλοι ἐπληθύνοντο σαράντα μόνον δραχμὰς; Γνωρίζετε ἀκόμη ὅτι τὰ ἄτιμα ῥουσφέτια εἰσῆχθησαν καὶ εἰς τὸ Γυμναστήριον καὶ ὅτι ἐνῶ οἱ διδάσκαλοι κατὰ γράμμα ἠφανίζοντο εἰς τὸ ἔργον των ἀντὶ πενήντα δραχμῶν, ἄλλοι εὐτυχεῖς εὐνοοῦμενοι κακοῦθων Βουλευτῶν διωρίζοντο Ἐπιστάται ἀνεῦ ἐπιστάσεως μετὰ 60 δραχμὰς, μετὰ τὴν υποχρέωσιν νὰ μὴ πατοῦν εἰς τὸ Γυμναστήριον;

Ὡστε οἱ ἐφ' ἑτερίνοι καρποὶ τοῦ Γυμναστηρίου ἀποτελοῦσιν ὄντως θαῦμα, ὅταν ἀναλογισθῇ τις τὰς συνθήκας ὑφ' ἃς ἐγένοντο. Τὰ ὄργανα τοῦ Γυμναστηρίου εἶναι ἀσκηπέτα·

αὐτὸ τὸ Γυμναστήριον εἶναι δημόσιον· καὶ εἶναι σφετερισμὸς καθαρὸς ἢ εἰς Γυμνασιακὸν μετατροπὴ τοῦ προϋπολογισμοῦ προταθείς ὑπὸ τοῦ κ. Μαυροκορδάτου καὶ ψηφισθεὶς κατηναλώθη μόνις ὁ ἥμισυς, τοῦ ἄλλου ἡμίσεως τίς οἶδε εἰς ποῖα βοηθήματα καὶ ἐλέη ὑπὸ τὴν κραταιὰν σκέπην τοῦ κ. Παπαμιχαλοπούλου καταναλωθέντος.

Καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα ἡ ἀσκήσις τῶν μαθητῶν ὑπῆρξεν λίαν εὐάρεστος, ἐπιτηδείως δὲ πολὺ ὑπὸ τοῦ κ. Φωκιανοῦ συνανεμίχθησαν καὶ αἱ στρατιωτικαὶ ἀσκήσεις. Αἱ ἀπουσίαι μόνις ἀποτελοῦσιν ἐν δέκα τοῖς ἑκατὸν χάρις εἰς τὸ κυνηγητὸν τοῦ διευθυνόντος καὶ τῶν διδασκάλων. Καὶ ἤδη τὰ Γυμνάσια τῆς Πρωτεύουσας ἔχουσι μαθητὰς οἵτινες δύνανται νὰ παρουσιάσωσιν ὅσιν ἐλευθέρου νέου. Ποῖαν εὐγνωμοσύνην πρέπει νὰ αἰσθάνωνται οἱ γονεῖς εἰς τὸν κ. Μαυροκορδάτου καὶ τὸ προσωπικὸν τοῦ Γυμναστηρίου, περιττὸν νὰ εἴπωμεν. Τῶν τέκνων τῶν ἡ υἱεὶς ἀσυγκρίτως τῷ λόγῳ ἐπερρώσθη, πολλὰ καὶ συνήθειαι θὰ ἡλαττώθησαν καὶ ὁ χαρακτήρ των ἤρξατο ἀνδρούμενος.

Ἄλλ' ὥς εἶπομεν τὸ πρᾶγμα θέλει συνέχειαν. Ὁ νῦν ὑπουργὸς τῆς Παιδείας οἷαν ἀνατροφὴν ἔδωκεν εἰς τὰ τέκνα του, τὴν αὐτὴν πρέπει νὰ ἐπιθυμήσῃ καὶ διὰ τὰ τέκνα τῆς πατρίδος του. Πρέπει νὰ γίνωμεν ὀλίγον ἱππότεαι διότι κινδυνεύομεν νὰ ἀποβελενδζωθώμεν.

Καὶ πρῶτον χρειάζεται ἰδιαίτερον διὰ τὰ Γυμνάσια Γυμναστήριον, ἵνα παραλάβῃ ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν Ὀλυμπίων τὸ ὑπάρχον καὶ νὰ προωρῇ ἀποκλειστικῶς διὰ τοὺς φοιτητὰς τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τοὺς πολίτας. Ἐπειτα ψήφισις προϋπολογισμοῦ τριπλασίου τοῦ ὑπάρχοντος.

Καὶ κατόπιν ὑποχρεωτικὴ εἰσαγωγὴ τῆς ἀνοργάνου καὶ ἡμιοργανικῆς γυμναστικῆς εἰς ὅλα τὰ δημοτικὰ σχολεῖα.

Εὐτυχῶς εἰς τὴν γεννηθεῖσαν αὐτὴν ἀμιλλαν πρὸς ἀσθενὴ ἀπομίμησιν τῶν ἐνδόξων ἀθλητικῶν χρόνων τῶν προγόνων μας ἔχομεν καὶ ἔτοιμα διδασκικάτα συγγραμμάτα τοῦ παρ' ἡμῖν διακεκριμένου διδασκάλου καὶ συγγραφέως τῆς ξιφασκίας καὶ τῆς γυμναστικῆς κ. Ν. Πύργου. Οἱ δύο τόμοι τοῦ Παιδαγωγικῆς Ἀνοργάνου Γυμναστικῆς καὶ Παιδαγωγικῆς ἡμιοργανικῆς Γυμναστικῆς ἐκδοθέντες ὑπὸ τοῦ πρὸς διδάσκον τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου εἶναι τελειότατα ἐγγχειρίδια, τὰ ὅποια ὄχι μόνον ἐν τοῖς σχολείοις, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἰδίαν διδασκαλίαν δύνανται νὰ χρησιμεύσουν. Ὁ κ. Πύργος εἶναι ὁ μόνος παρ' ἡμῖν ἐνασχολούμενος μετὰ τὴν θεωρίαν τῆς γυμναστικῆς· καὶ τὰ συγγραμμάτα του εἶναι προῖοντα ὠρίμου καὶ πολυετοῦς μελέτης, οὐχὶ τυχαίων μεταφράσεων ἢ ἐπιτήδεα ἱκανίσματα. Ἐμφορεῖται ὑπὸ τῶν ὑγιεινῶν γυμναστικῶν ἀρχῶν, τὰς ὁποίας μετὰ πολλῆς σαφηνείας ἐκτίθησιν ἐν τοῖς προλόγοις του. Δύνανται δὲ νὰ ἐργασθῇ καὶ ἀποτελεσματικώτερον, ἂν ἰδῇ ὅτι οἱ κόποι τοῦ δὲν θ' ἀποβῶσι μάτην, οὐχὶ πρὸς ὠφέλειαν αὐτοῦ, ἀλλὰ πρὸς ὠφέλειαν κοινὴν. Ἀφοῦ μέχρι τοῦδε ἐργάσθη ἀπλῶς διὰ τὸ κέφι τοῦ καὶ ἐξ ἐμφύτου ἀδυναμίας πρὸς τοὺς τοιοῦτου εἶδους ἀγῶνας.

Ἀπόκειται εἰς τὸν ὑπουργὸν [καὶ τὴν βουλὴν ἐκ τῶν πρώτων ἔργων νὰ προτείνῃ ἐκεῖνος καὶ νὰ δεχθῇ αὐτὴ τὴν ἐπιστημονικὴν συστηματοποίησιν τῆς Γυμναστικῆς.

Καλιδάν.

ΑΧ! ΤΙ ΚΡΙΜΑ.

Πόσο τώρα μετανοῶναι ποὺ δὲν εἶμαι στρατιώτης!

Ἀχ! ἂν ἦμουν καὶ πάλι φανταράκι ζηλευτὸ,

Θεὲ νὰ πῆγαίνα στὴν Ἄρτα παλληκάρι κ' ἐγὼ πρώτης, Δίχως ναῦλο νὰ πληρώσω οὔτε κάλπικο λεφτό.

Ἀχ! τί κρίμα νὰ μὴν ἦμαι φανταράκι σὰν καὶ πρώτα, Νὰ περνῶ ζωὴ καὶ κόττα!

Στὸν παλῆ καὶρὸ ἐκεῖνο ὅπου ἦμουν γὼ φαντάρος, Εἶχε βάσανα κ' ἀγκάθια τοῦ σολιτάτου ἡ ζωὴ, Τὸν ἐτρόμαζε ὁ ἴσκιος τοῦ πολέμου ὡς ἂν χάρος, Καὶ ἔξεκούφαίνα τ' αὐτιά του τοῦ πολέμου ἡ βοή.

Ἀχ! τί κρίμα νὰ μὴν ἦμαι φανταράκι σὰν καὶ πρώτα, Νὰ περνῶ ζωὴ καὶ κόττα!

Ποῦ ἡ δόξαις μας ἐκείναις; ποῦ καὶ τώρα τὸ Θησεῖο; Ποῦ ἐκείναις ἡ ἡμέραις καὶ ἡ ὥραις ἡ γλυκειαῖς; Ποῦ τοῦ γέρου Φιλοπάππου τὸ πανάρχαιο μνημεῖο; Ποῦ ἡ ψεύτικαίς ἡ μάχαις; ποῦ ἡ τόσαις τουφεκισαῖς; Ἀχ! τί κρίμα νὰ μὴν ἦμαι φανταράκι σὰν καὶ πρώτα, Νὰ περνῶ ζωὴ καὶ κόττα!

Πρῶτ' βράδυ 'στὸ Θησεῖο μετὰ τὸ ὄπλο καὶ τὸ σάκκο, Κάθε ὥρα 'στὸ ποδάρι, κάθε τόσο 'στὴ γραμμὴ, Ἐπηδούσαμε μετὰ φόρα κάθε ῥέμμα, κάθε λάκκο, Καὶ ἐτρώγαμε χαλάλι τὸ κατάμαυρο ψωμί. Ἀχ! τί κρίμα νὰ μὴν ἦμαι φανταράκι σὰν καὶ πρώτα, Νὰ περνῶ ζωὴ καὶ κόττα.

Ἀχ! τί νεῖατα ἦσαν 'κεῖνα!... μετὰ τὸ ὄπλο εἰς τὰ χέρια Ἐπροσμέναν' ὥρα ὥρα ἕνα μάρε νὰ μάς εἰποῦν, Νὰ χημηξοῦμε 'στοὺς Τούρκους καὶ 'ς τῆς Τούρκαις σὰν ξε- [φτέρια, Καὶ σὲ δυὸ ἀπ' τὰ σπαθιά μας σὰν βεπάνια νὰ κοποῦν. Ἀχ! τί κρίμα νὰ μὴν ἦμαι φανταράκι σὰν καὶ πρώτα, Νὰ περνῶ ζωὴ καὶ κόττα!

Μετὰ τῆς δόξαις μου ἐκείναις ζῶ ὥς τώρα μοναχὸς μου, Αὐταῖς μέσα εἰς τὸν νοῦ μας χύνουν οἶστρο ὑψηλό, Ὅσων ὄνειρο περνοῦνε κάθε ὥρα ἀπὸ 'μπρὸς μου, Τῆς κυττάζω, τῆς θυμοῦμαι, καὶ μετὰ κάνουν νὰ γελῶ. Ἀχ! τί κρίμα νὰ μὴν ἦμαι φανταράκι σὰν καὶ πρώτα, Νὰ περνῶ ζωὴ καὶ κόττα!

Τώρα γλέντι καὶ ῥαχάτι, καὶ τρεχάματα καθόλου, Τώρα ζήτω καὶ εἰρήναις καὶ ρουκέταις καὶ χαρά, Καὶ κατάληψις τῆς Ἄρτας καὶ ἀργότερα τοῦ Βώλου, Δίχως ψεύτικη καὶ μάχη καὶ δηρὸ ἀσφαίρα πυρά. Ἀχ! τί κρίμα νὰ μὴν ἦμαι φανταράκι σὰν καὶ πρώτα, Νὰ περνῶ ζωὴ καὶ κόττα!

Ὡ! ἀφῆστέ με καὶ πάλι τὴ σπαθάρια μου ν' ἀρπάξω, Ὅχι ὁμῶς γιὰ νὰ κόψω ὅποιον Τούρκο κ' ἂν εὐρῶ, Τὸ σπαθί τὸ θέλω τώρα κοτοπούλια γιὰ νὰ σφάξω, Καὶ χορτάτος νὰ φιλήσω τῆς σημαίας τὸ σταυρό. Ἀχ! τί κρίμα νὰ μὴν ἦμαι φανταράκι σὰν καὶ πρώτα, Νὰ περνῶ ζωὴ καὶ κόττα!

Souris